

Raziskovanje priložnosti in pasti digitalizacije v izobraževanju

Predgovor

Ana Mlekuž

V 21. stoletju se je področje izobraževanja zaradi razvoja tehnologije in digitalizacije znašlo na prelomnici. V zadnjih nekaj desetletjih so namreč digitalne tehnologije prodrle v vse vidike sodobnega življenja ter spremenile način komuniciranja, dela ter vzpostavljanja in vzdrževanja medčloveških odnosov. Vse to pa vpliva tudi na področje izobraževanja, ki je kot temelj človeškega napredka in družbenega razvoja dinamičen proces in ki se razvija v skladu s spreminjajočimi se potrebami izobraževalcev_k, učencev_k in širšega družbenega konteksta. Digitalna revolucija je na področje izobraževanja vnesla korenite spremembe, za katere so značilni široka povezljivost, hiter dostop do velike količine informacij in nova komunikacijska orodja, kar je sprožilo spremembo paradigme v načinu pridobivanja, razširjanja in uporabe znanja. Sklenemo lahko, da je na področju izobraževanja digitalizacija, še posebej v času po pandemiji, prinesla novo obdobje, ki postavlja pod vprašaj stare pedagoške paradigme in na novo opredeljuje vloge tako izobraževalnih politik, izobraževalcev_k, učencev_k in ostalih deležnikov, povezanih s tem področjem.

Pričujoča monografija z naslovom »Raziskovanje v vzgoji in izobraževanju: Digitalizacija vzgoje in izobraževanja – priložnosti in pasti« se osredotoča na kompleksne spremembe, ki jih prinaša digitalizacija ter vključevanje digitalnih tehnologij v izobraževalne procese, ter ponuja različne razmisleke ter poglede na ta proces, saj razčlenjuje večplastne razsežnosti te spremembe in preučuje zapleteno mrežo politik, ki jo podpirajo. Sestavlje-

na je iz dveh delov, od katerih je vsak posvečen samostojnemu, a kljub temu prepletenemu vidiku te digitalne preobrazbe.

V prvem delu monografije, ki se osredotoča na digitalizacijo vzgoje in izobraževanja, se avtorji_ce spopadejo s temeljnimi vprašanji, kot so, kako digitalna orodja in platforme preoblikujejo poučevanje in učenje ter kakšne priložnosti in izzivi se pojavljajo v tem hitro razvijajočem se okolju. V prvem poglavju Valerija Vendramin proučuje prisotnost skritih norm in predsodkov znotraj digitalne tehnologije ter njihov vpliv na izobraževanje. Avtorica v poglavju izpostavi pomembnost tega vprašanja, zlasti v kontekstu digitalizacije med preteklimi pandemijami, kjer lahko izobraževalna tehnologija družbene norme in predsodke kodira v učne prakse. Sledi poglavje Simone Tancig, ki kritično obravnava vpliv digitalizacije na kognitivne in čustveno-socialne vidike izobraževanja s poudarkom na razvojnih, pedagoških in izobraževalnih nevroznanstvenih vidikih. V nadaljevanju Borut Čampelj in Petra Bevek predstavljata projekt A-SELFIE, v katerem raziskujeta in preverjata različne prakse razvoja digitalne strategije šole z uporabo posameznih okvirov digitalne kompetentnosti in samoreflektivnih orodij. Bernarda Moravec s sodelavci_kami nato v nadaljevanju predstavi, kako je projekt A-SELFIE potekal v praksi in se osredotoča na del, ki se nanaša na samovrednotenje prečnih veščin učencev_k na STEM področju. Nataša Planko se v naslednjem poglavju osredotoča na vlogo učitelja_ice pri formativnem spremljanju učencev_k z lažjo motnjo v duševnem razvoju. Glavna naloga učitelja_ce pri tem je zagotavljanje smernic in kakovostnih povratnih informacij, pri čemer proces vključuje diagnostiko, določanje ciljev, aktivno učenje, zbiranje dokazov in vrednotenje, tudi kadar se učenci_ke soočajo z izzivi, kot je uporaba IKT pri učenju na daljavo. V naslednjem poglavju avtorica Maja Kerneža predstavi študijo, ki raziskuje možnosti uporabe družbenega omrežja Facebook kot platforme za doseganje literarno-didaktičnih ciljev, povezanih z razvojem recepcijskih spretnosti in analizo likov. Prvi del monografije se zaključí s poglavjem Jožeta Cvetka, ki se osredotoča na vzgojo na področju racionalizacije porabe pitne vode že v zgodnjih letih otroštva.

V drugem delu monografije v ospredje postavimo izobraževalne politike v dobi digitalizacije, v katerem se osredotočamo na širok spekter različnih izobraževalnih politik, ki oblikujejo in so temelj izobraževalnim sistemom. Avtorice Manja Veldin, Maša Vidmar, Ilaria Farinella in Gaja Jamniker Krevh se v prvem poglavju v tem delu osredotočajo na začetno in nadaljnje izobraževanje vzgojiteljev_ic v petih evropskih državah za kre-

pitev znanja in veščin na področju motenj avtističnega spektra. V nadaljevanju Maša Vidmar s soavtoricami primerja izobraževalne programe za strokovne delavce_ke glede na integriranosti njihovega sistema predšolskega vzgoje in varstva. Sledi poglavje, v katerem avtorja David Janet in Gašper Cankar preverjata učinkovitost kontrolnih mehanizmov za zagotavljanje kakovosti vrednotenja preizkusov nacionalnega preverjanja znanja. V nadaljevanju Tim Prezelj predstavi kvalitativno analizo vsebin s področja spolne vzgoje v učnih načrtih in poda predloge za prenovo. Janja Tekavc v naslednjem poglavju nato ugotavlja, kakšne so izkušnje slovenskih dijakin športnic in dijakov športnikov glede njihove dvojne kariere ter kako zadovoljni so s posameznimi področji svojega življenja. Špela Javornik in Jure Novak se v nadaljevanju osredotočata na povezavo med državljsko participacijo učencev_k in njihovim socioekonomskim statusom. Monografija pa se zaključi s poglavjem v avtorstvu Igorja Perasa s sodelavkami, v katerem predstavijo razloge za manj stresno doživljanje drugega in tretjega vala epidemije covida-19.

Zaključimo lahko, da monografija predstavlja raznovrsten drobec raziskav in analiz, ki se osredotočajo, osmišljajo in prevprašujejo digitalizacijo v vzgoji in izobraževanju iz več različnih vidikov.

Vabljeni k branju!